

FILOLOGIK TA'LIMDA TAJRIBA-SINOV ISHLARINI TASHKIL ETISH METODIKASI VA DIAGNOSTIK MEZONLARI

Z.A.Askarova¹

1. Buxoro xalqaro universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Mas'ul muallif: Askarova Zebiniso
Akbar qizi, Buxoro xalqaro
universiteti mustaqil tadqiqotchisi.

Received: 02 Oktabr 2026

Accepted: 07 Oktabr 2026

Published: 12 Oktabr 2026

Copyright: © 2026 by the
author(s). Licensee Buxoro xalqaro
universiteti ilmiy axborotnomasi.

Iqtibos uchun: Askarova, Z. A.
FILOLOGIK TA'LIMDA TAJRIBA-
SINOV ISHLARINI TASHKIL ETISH
METODIKASI VA DIAGNOSTIK
MEZONLARI / Z. A. Askarova //
Buxoro xalqaro universiteti ilmiy
axborotnomasi. — 2026. — T. 10,
№ 1. — B. 347–350.

Annotatsiya. Mazkur maqolada filologik ta'limda tajriba-sinov ishlarini tashkil etish metodikasi, uning mazmuni, bosqichlari hamda ta'lim samaradorligini aniqlashga xizmat qiluvchi diagnostik mezonlar yoritilgan. Filologik fanlarni o'qitish jarayonida o'quvchilarning bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligini aniqlashda tajriba-sinov ishlarining ahamiyati tahlil qilingan. Tadqiqot jarayonida tajriba-sinov ishlarini tashkil etishning tayyorgarlik, aniqlovchi, shakllantiruvchi va yakuniy bosqichlari hamda ularning o'ziga xos jihatlari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, filologik ta'lim natijalarini baholashda bilimlilik, amaliy ko'nikma, kommunikativ kompetentlik, mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuv kabi diagnostik mezonlarning mazmuni ochib berilgan. Tajriba va nazorat guruhlari natijalarini qiyosiy tahlil qilish orqali taklif etilayotgan metodikaning samaradorligini aniqlash imkoniyatlari asoslangan. Tadqiqot natijalari filologik ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning filologik kompetensiyalarini rivojlantirish va ta'lim jarayonini diagnostik yondashuv asosida takomillashtirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: filologik ta'lim, tajriba-sinov, metodika, pedagogik diagnostika, diagnostik mezonlar, kompetensiya, bilim, ko'nikma, malaka, tajriba guruhi, nazorat guruhi, ta'lim samaradorligi.

МЕТОДИКА ОРГАНИЗАЦИИ ОПЫТНО-ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЙ РАБОТЫ И ДИАГНОСТИЧЕСКИЕ КРИТЕРИИ В ФИЛОЛОГИЧЕСКОМ ОБРАЗОВАНИИ

Аннотация. В статье рассматривается методика организации опытно-экспериментальной работы в процессе филологического образования, а также содержание, этапы и диагностические критерии ее проведения. Раскрывается значение опытно-экспериментальной работы в определении эффективности обучения филологическим дисциплинам и развитию знаний, умений, навыков и компетенций обучающихся. Особое внимание уделяется основным этапам экспериментальной работы: подготовительному, констатирующему, формирующему и итоговому. Обосновываются диагностические критерии и показатели оценки уровня сформированности филологических компетенций обучающихся. Рассматриваются возможности сравнительного анализа результатов экспериментальной и контрольной групп. Полученные результаты направлены на повышение качества филологического образования, совершенствование образовательного процесса и эффективное применение диагностического подхода в обучении.

Ключевые слова: филологическое образование, экспериментальная работа, методика, педагогическая диагностика, диагностические критерии, компетенция, знания, навыки, умения, экспериментальная группа, контрольная группа, эффективность образования.

METHODOLOGY FOR ORGANIZING EXPERIMENTAL WORK AND DIAGNOSTIC CRITERIA IN PHILOLOGICAL EDUCATION

Abstract. This article examines the methodology of organizing experimental research in philological education, focusing on its content, stages, and diagnostic criteria. The study highlights the importance of experimental work in determining the effectiveness of teaching philological disciplines and developing students' knowledge, skills, abilities, and competencies. Particular attention is paid to the main stages of experimental research, including the preparatory, diagnostic, formative, and final stages. The article identifies and substantiates diagnostic criteria and indicators for assessing the level of students' philological competencies. It also considers the possibilities of comparative analysis of the results obtained from experimental and control groups. The findings contribute to improving the quality of philological education, enhancing the educational process, and promoting the effective use of a diagnostic approach in teaching.

Keywords: philological education, experimental work, methodology, pedagogical diagnostics, diagnostic criteria, competence, knowledge, skills, abilities, experimental group, control group, educational effectiveness.

Kirish. Bugungi kunda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar o'quv jarayonining samaradorligini oshirish, ta'lim oluvchilarning mustaqil fikrlashi, kommunikativ kompetensiyasi va ijodiy salohiyatini rivojlantirishga qaratilgan zamonaviy pedagogik yondashuvlarni joriy etishni taqozo etmoqda. Ayniqsa, filologik ta'limda ona tili, adabiyot va xorijiy tillarni o'qitish jarayonini takomillashtirish, nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish hamda ta'lim natijalarini xolis baholash muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Mazkur jarayonda tajriba-sinov ishlarini ilmiy asosda tashkil etish va ularning natijalarini tegishli diagnostik mezonlar yordamida aniqlash alohida ahamiyat kasb etadi.

Filologik ta'limning o'ziga xos jihati shundaki, unda ta'lim oluvchilarning bilim darajasi faqat grammatik qoidalar, adabiy tushunchalar yoki nazariy ma'lumotlarni o'zlashtirishi bilan belgilanmaydi. Shuningdek, matnni tahlil qilish, fikrni mantiqiy va izchil ifodalash, til birliklaridan nutqiy vaziyatga muvofiq foydalanish, badiiy asarning mazmun-mohiyatini anglash hamda mustaqil xulosa chiqarish qobiliyatlari ham muhim ko'rsatkichlar sifatida namoyon bo'ladi. Shu sababli filologik ta'limda tajriba-sinov ishlarini tashkil etishda o'quvchilarning bilim, ko'nikma va kompetensiyalarini kompleks o'rganishga imkon beradigan metodik yondashuvlarni ishlab chiqish zarur.

Tajriba-sinov ishlarining samaradorligi, avvalo, tadqiqot maqsadining aniq belgilanishi, ishtirokchilarni tanlash, boshlang'ich diagnostikani amalga oshirish, pedagogik ta'sir vositalarini qo'llash va yakuniy natijalarni qiyosiy tahlil qilish bilan belgilanadi. Ushbu bosqichlarning izchil tashkil etilishi taklif etilayotgan metodikaning amaliy imkoniyatlarini aniqlash, mavjud muammolarni ochib berish va ta'lim jarayoniga kiritilgan yangiliklarning natijadorligini baholashga xizmat qiladi. Bunda diagnostik mezonlar tadqiqotning maqsadi, mazmuni va kutilayotgan natijalariga mos ravishda tanlanishi lozim.

Filologik ta'limda diagnostik mezonlarni ishlab chiqishda bilimlarning mazmunan to'g'riligi, amaliy ko'nikmalarning shakllanganligi, tahliliy va ijodiy fikrlash darajasi, nutqiy faoliyatning rivojlanganligi hamda mustaqil ishlash qobiliyatini hisobga olish maqsadga muvofiq. Mazkur mezonlar asosida ta'lim oluvchilarning dastlabki tayyorgarligi va tajriba-sinov yakunidagi natijalari o'rtasidagi farqlar aniqlanadi. Natijada pedagogik jarayonning kuchli va takomillashtirishni talab qiladigan jihatlarini belgilash, shuningdek, ta'lim metodikasini ilmiy asosda rivojlantirish imkoniyati yuzaga keladi.

Tadqiqotning maqsadi filologik ta'limda tajriba-sinov ishlarini tashkil etishning metodik asoslarini yoritish, diagnostik mezonlarni belgilash hamda ta'lim natijalarini baholashning izchil tizimini taklif etishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish tajriba-sinov bosqichlarini o'zaro bog'liq holda tashkil etish, baholash ko'rsatkichlarini aniqlashtirish va olingan natijalarni pedagogik nuqtayi nazardan tahlil qilishni nazarda tutadi.

Bugungi kunda ta'lim tizimida yuz berayotgan tub o'zgarishlar filologik ta'lim mazmunini takomillashtirish, ta'lim oluvchilarning filologik kompetensiyalarini rivojlantirish hamda o'quv jarayonining samaradorligini ilmiy asosda baholashni taqozo etmoqda. Ayniqsa, ona tili, adabiyot va xorijiy tillarni o'qitish jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalar, kompetensiyaviy yondashuv va diagnostik metodlardan samarali foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtayi nazardan, filologik ta'limda amalga oshirilayotgan metodik yondashuvlarning samaradorligini aniqlashda tajriba-sinov ishlarini to'g'ri tashkil etish dolzarb masalalardan biridir.

Filologik ta'lim jarayonida tajriba-sinov ishlarini tashkil etish mavjud metodika yoki pedagogik yondashuvning amaliy samaradorligini aniqlash, ta'lim oluvchilarning bilim, ko'nikma va malakalari rivojlanish dinamikasini kuzatish hamda olingan natijalarni ilmiy jihatdan tahlil qilish imkonini beradi. Bunda tajriba-sinov ishlarining maqsadi, vazifalari, mazmuni, bosqichlari, ishtirokchilar tarkibi va baholash mezonlarini aniq belgilash tadqiqotning ishonchligini ta'minlovchi muhim omillar hisoblanadi.

Tajriba-sinov jarayonida ta'lim oluvchilarning filologik kompetensiyalarini baholash uchun aniq diagnostik mezon va ko'rsatkichlarni ishlab chiqish alohida ahamiyatga ega. Mazkur mezonlar orqali o'quvchilarning nazariy bilimlarni o'zlashtirish darajasi, amaliy ko'nikmalarni qo'llay olishi, matn bilan ishlash qobiliyati, kommunikativ kompetentligi, mustaqil fikrlashi va ijodiy yondashuvi aniqlanadi. Shu bilan birga, diagnostik natijalarni tajriba va nazorat guruhlarini kesimida qiyosiy tahlil qilish taklif etilayotgan metodikaning samaradorligini obyektiv baholashga xizmat qiladi.

Adabiyotlar tahlili. Filologik ta'limda tajriba-sinov ishlarini tashkil etish metodikasi va diagnostik mezonlarini ishlab chiqish pedagogika, metodika, psixologiya hamda filologik ta'lim nazariyasi bilan uzviy bog'liq bo'lgan masalalardan biridir. Mazkur yo'nalishda olib borilgan ilmiy tadqiqotlarda ta'lim samaradorligini aniqlash, o'quvchilarning bilim, ko'nikma va kompetensiyalarini baholash, pedagogik tajribani tashkil etish hamda natijalarni tahlil qilish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan.

Pedagogik tadqiqot metodologiyasiga oid ilmiy manbalarda tajriba-sinov metodi ta'lim jarayonida ilgari surilgan ilmiy faraz yoki metodik yondashuvning amaliy samaradorligini tekshirishning muhim vositasi sifatida qaraladi. Pedagogik eksperimentni rejalashtirish, tajriba va nazorat guruhlarini shakllantirish, boshlang'ich va yakuniy natijalarni aniqlash hamda ularni qiyosiy tahlil qilish ilmiy tadqiqotning ishonchligini ta'minlovchi asosiy omillar sifatida ko'rsatiladi.

Filologik ta'lim metodikasiga bag'ishlangan tadqiqotlarda esa til va adabiyot fanlarini o'qitish jarayonida ta'lim oluvchilarning kommunikativ, lingvistik, nutqiy va adabiy kompetensiyalarini rivojlantirish masalalari keng yoritilgan. Ushbu tadqiqotlarda o'quvchilarning matnni tahlil qilish, fikrni og'zaki va yozma shaklda ifodalash, mustaqil xulosa chiqarish hamda ijodiy yondashuv ko'nikmalarini shakllantirish samarali filologik ta'limning muhim ko'rsatkichlari ifatida talqin qilinadi. Tadqiqotda diagnostik mezonlarni belgilash masalasiga ham alohida e'tibor qaratildi. Filologik kompetensiyalarni baholashda bilimlarning o'zlashtirish darajasi, nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llash, matnni tahlil qilish, og'zaki va yozma nutqdan samarali foydalanish, mustaqil fikrlash hamda ijodiy yondashuv kabi mezonlardan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Mazkur mezonlarning aniq ko'rsatkichlar asosida belgilanishi ta'lim oluvchilarning

rivojlanish darajasini obyektiv aniqlash imkonini beradi. Shuningdek, diagnostik mezonlarni yuqori, o'rta va past darajalar asosida tasniflash tajriba-sinov natijalarini yanada aniqroq tahlil qilishga yordam beradi. Yuqori darajada ta'lim oluvchi filologik bilimlarni mustaqil va to'g'ri qo'llay olishi, matnni chuqur tahlil qilishi, o'z fikrini asoslab berishi va ijodiy topshiriqlarni samarali bajara olishi bilan tavsiflanadi.

Muhokama. Filologik ta'limda tajriba-sinov ishlarini tashkil etish murakkab va ko'p bosqichli pedagogik jarayon bo'lib, uning mazmuni tadqiqot muammosiga muvofiq belgilanadi. Tajriba-sinov faoliyatini samarali amalga oshirish uchun, eng avvalo, o'rganilayotgan pedagogik muammo aniqlashtirilishi, mavjud ta'lim amaliyoti tahlil qilinishi va kutilayotgan o'zgarishlarni baholash imkonini beradigan ko'rsatkichlar ishlab chiqilishi kerak. Bunday yondashuv tajriba-sinov natijalarining ishonchligini ta'minlash hamda olingan xulosalarning amaliy ahamiyatini oshirishga yordam beradi.

Tajriba-sinov ishlarining birinchi bosqichi aniqlovchi bosqich hisoblanadi. Ushbu bosqichda ta'lim oluvchilarning mavjud bilim va ko'nikmalari, matn bilan ishlash malakasi, til hodisalarini tahlil qilish qobiliyati hamda o'z fikrini mustaqil ifodalash darajasi o'rganiladi. Buning uchun diagnostik topshiriqlar, yozma ishlar, suhbatlar, kuzatish va tahliliy mashqlardan foydalanish mumkin. Dastlabki diagnostika natijalari keyingi pedagogik faoliyatni rejalashtirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Shu bilan birga, baholash vositalarining barcha ishtirokchilar uchun bir xil talablarga asoslanishi natijalarni qiyoslash imkoniyatini kengaytiradi.

Ikkinchi bosqich shakllantiruvchi tajriba-sinov jarayonidan iborat. Bu bosqichda filologik bilimlarni o'zlashtirish va amaliy qo'llashga yo'naltirilgan pedagogik metodlar, interfaol mashg'ulotlar, muammoli topshiriqlar, matn tahlili, ijodiy yozuv hamda mustaqil izlanish usullari qo'llanadi. Masalan, badiiy matnni tahlil qilishga qaratilgan tajriba-sinovda ta'lim oluvchilarga obrazlar tizimini aniqlash, muallif pozitsiyasini izohlash, matndagi til vositalarining vazifasini ochib berish va shaxsiy munosabatini dalillar bilan asoslash topshiriqlari berilishi mumkin. Bunday faoliyat nafaqat nazariy bilimlarni mustahkamlash, balki tanqidiy tafakkur, mantiqiy mushohada va nutqiy kompetensiyani rivojlantirishga ham xizmat qiladi.

Uchinchi bosqich nazorat va yakuniy diagnostikani qamrab oladi. Mazkur bosqichda aniqlovchi bosqichda qo'llangan yoki murakkablik darajasi jihatidan unga tenglashtirilgan topshiriqlar asosida ta'lim oluvchilarning erishgan natijalari baholanadi. Dastlabki va yakuniy ko'rsatkichlarni taqqoslash orqali pedagogik metodikaning samaradorligi haqida xulosa chiqarish mumkin. Biroq natijalardagi ijobiy o'zgarishlarni faqat qo'llangan metodika bilan izohlashdan oldin ta'lim oluvchilarning boshlang'ich tayyorgarligi, mashg'ulotlar davomiyligi, o'qitish sharoitlari va boshqa ta'sir etuvchi omillarni ham hisobga olish lozim.

Filologik ta'limda diagnostik mezonlarni belgilash tajriba-sinov ishlarining muhim tarkibiy qismi sanaladi. Mezonlar o'rganilayotgan kompetensiyaning mazmunini to'liq aks ettirishi va amaliy jihatdan o'lchanadigan ko'rsatkichlar orqali ifodalanishi zarur. Shu nuqtayi nazardan, quyidagi mezonlardan foydalanish maqsadga muvofiq:

Kognitiv mezon - filologik tushunchalar, til qoidalari, adabiy-nazariy bilimlar va matn mazmunini anglash darajasini ifodalaydi.

Amaliy-faoliyat mezon - o'zlashtirilgan bilimlarni nutqiy vaziyatlarda qo'llash, matnni tahlil qilish, yozma va og'zaki nutqni shakllantirish ko'nikmalarini tavsiflaydi.

Tahliliy-ijodiy mezon - mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarni hal etish, dalillar asosida xulosa chiqarish va ijodiy yondashuvni namoyon etish qobiliyatini aniqlaydi.

Refleksiv-baholash mezon - ta'lim oluvchining o'z faoliyatini tahlil qilishi, xatolarini aniqlashi, o'zlashtirishdagi qiyinchiliklarni anglab yetishi va o'z natijalarini baholashini aks ettiradi.

Mazkur mezonlar o'zaro uzviy bog'liq bo'lib, filologik tayyorgarlikning turli jihatlarini kompleks baholashga imkon beradi. Masalan, ta'lim oluvchi grammatik qoidalarni yaxshi bilishi mumkin, biroq ularni mustaqil nutq yaratishda qo'llashda qiynalishi ehtimoldan xoli emas. Xuddi shuningdek, badiiy matn mazmunini tushunish uning g'oyaviy-badiiy xususiyatlarini mustaqil tahlil qilish ko'nikmasi to'liq shakllanganini anglatmaydi. Shuning uchun diagnostika jarayonida faqat bilimni tekshiruvchi testlardan foydalanish bilan cheklanmasdan, amaliy va ijodiy topshiriqlarni ham kiritish muhimdir.

Diagnostik natijalarni talqin qilishda yuqori, o'rta va quyi darajalardan foydalanish mumkin. Yuqori darajada ta'lim oluvchi bilimlarni mustaqil va izchil qo'llaydi, matnni chuqur tahlil qiladi, o'z fikrini dalillar bilan asoslaydi hamda o'z faoliyatini baholay oladi. O'rta darajada asosiy bilim va ko'nikmalar mavjud bo'lsa-da, murakkab topshiriqlarni bajarishda qo'shimcha yo'riqnoma yoki ko'mak talab qilinishi mumkin. Quyi darajada esa bilimlarni qo'llash, matnni tahlil qilish, fikrni izchil ifodalash va mustaqil xulosa chiqarishda sezilarli qiyinchiliklar kuzatiladi. Ushbu darajalar oldindan ishlab chiqilgan aniq baholash tavsiflari va ball mezonlari bilan mustahkamlanishi lozim.

Tajriba-sinov natijalarining ishonchligini ta'minlash uchun diagnostik vositalarning mazmuniy muvofiqligi, baholash mezonlarining aniqligi va natijalarni qayta tekshirish imkoniyati ham hisobga olinadi. Agar tadqiqotda tajriba va nazorat guruhlari ishtirok etsa, ularning boshlang'ich tayyorgarligi hamda ta'lim sharoitlarining imkon qadar o'xshash bo'lishiga e'tibor qaratish zarur. Yakuniy tahlilda nafaqat umumiy ballar, balki har bir mezon bo'yicha yuz bergan o'zgarishlar ham ko'rib chiqilishi maqsadga muvofiq. Bu esa qaysi ko'nikmalar tezroq rivojlanganini va qaysi yo'nalishlarda qo'shimcha pedagogik yordam zarurligini aniqlashga yordam beradi.

Muhokama natijalari shuni ko'rsatadiki, filologik ta'limda tajriba-sinov ishlarini tashkil etish va diagnostik mezonlarni ishlab chiqish yagona metodik tizim doirasida amalga oshirilishi lozim. Tajriba-sinov bosqichlarining izchilligi, topshiriqlarning o'quv maqsadlariga mosligi va baholashning aniq ko'rsatkichlarga asoslanishi tadqiqot natijalarining amaliy qiymatini oshiradi. Shu bilan birga, diagnostik yondashuv faqat ta'lim oluvchilar faoliyatini baholash vositasi bo'lib

qolmasdan, o'qitish metodikasini takomillashtirish, individual ta'lim ehtiyojlarini aniqlash va pedagogik qarorlarni asoslashga xizmat qilishi kerak.

Yakuniy xulosa sifatida aytish mumkinki, filologik ta'limda tajriba-sinov ishlarini ilmiy asosda tashkil etish, diagnostik mezonlarni aniq belgilash va olingan natijalarni tizimli tahlil qilish ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning muhim shartidir. Mazkur yondashuv ta'lim oluvchilarning filologik bilimlarini, amaliy nutqiy ko'nikmalarini, tahliliy-ijodiy tafakkurini va refleksiv qobiliyatlarini yaxlit tarzda baholash imkonini beradi.

Filologik ta'limda tajriba-sinov ishlarini tashkil etish ta'lim jarayonida qo'llanilayotgan metod va vositalarning samaradorligini aniqlashning muhim shartlaridan biridir. Bunday tajriba-sinov jarayoni nafaqat ta'lim natijalarini aniqlash, balki ta'lim oluvchilarning bilim, ko'nikma va kompetensiyalarini shakllantirish dinamikasini kuzatish imkonini ham beradi. Shu jihatdan tajriba-sinov ishlarini aniq metodik reja asosida tashkil etish va uning har bir bosqichini tegishli diagnostik mezonlar bilan ta'minlash muhim metodologik talab hisoblanadi.

Tadqiqot doirasida tajriba-sinov ishlarini tayyorgarlik, aniqlovchi, shakllantiruvchi va yakuniy bosqichlarda tashkil etish maqsadga muvofiq deb belgilandi. Tayyorlov bosqichida tadqiqotning maqsadi, vazifalari, ishtirokchilari, baholash mezonlari va diagnostik vositalari aniqlanadi. Aniqlovchi bosqichda esa ta'lim oluvchilarning mavjud bilim va ko'nikmalari o'rganilib, ularning boshlang'ich darajasi belgilanadi. Ushbu natijalar keyingi bosqichda qo'llaniladigan metodik yondashuvlarni tanlash uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Shakllantiruvchi tajriba bosqichi filologik kompetensiyalarni rivojlantirishga qaratilgan metod va topshiriqlarni amaliyotga joriy etish bilan tavsiflanadi. Mazkur jarayonda muammoli vaziyatlar, ijodiy topshiriqlar, matn tahlili, mustaqil ta'lim elementlari, kommunikativ mashqlar va interfaol metodlardan foydalanish ta'lim oluvchilarning faolligini oshirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, filologik fanlarning o'ziga xos xususiyatidan kelib chiqib, nazariy bilimlarni amaliy topshiriqlar bilan uyg'unlashtirish muhim ahamiyatga ega. Tajriba-sinov jarayonida diagnostik mezonlarning to'g'ri tanlanishi ham muhim masala sifatida namoyon bo'ladi. Filologik kompetensiyalarni baholashda nazariy bilimlarni egallash, amaliy qo'llash, matnni tahlil qilish, og'zaki va yozma nutqdan foydalanish, mustaqil fikrlash hamda ijodiy yondashuv mezonlaridan foydalanish mumkin. Mazkur mezonlar ta'lim oluvchilarning nafaqat qancha bilimga ega ekanligini, balki ushbu bilimlardan amaliy faoliyatda qay darajada foydalana olishini ham aniqlash imkonini beradi.

Xulosa. Filologik ta'limda tajriba-sinov ishlarini tashkil etish ta'lim jarayonining samaradorligini aniqlash, mavjud metodik yondashuvlarni baholash hamda ta'lim oluvchilarning filologik kompetensiyalarini rivojlantirish darajasini belgilashda muhim vosita hisoblanadi. Tadqiqot natijalari tajriba-sinov ishlarini izchil, tizimli va aniq diagnostik mezonlar asosida tashkil etish zarurligini ko'rsatadi. Tajriba-sinov jarayonining tayyorgarlik, aniqlovchi, shakllantiruvchi va yakuniy bosqichlarda olib borilishi tadqiqotning maqsad va vazifalarini bosqichma-bosqich amalga oshirish imkonini beradi. Ayniqsa, aniqlovchi bosqichda ta'lim oluvchilarning boshlang'ich bilim va ko'nikmalarini aniqlash, shakllantiruvchi bosqichda samarali metod va vositalarni qo'llash hamda yakuniy bosqichda erishilgan natijalarni qiyosiy tahlil qilish tajriba-sinovning ilmiy asoslanganligini ta'minlaydi. Filologik kompetensiyalarni baholashda bilim, amaliy ko'nikma, matnni tahlil qilish, kommunikativ kompetentlik, mustaqil fikrlash va

Ijodiy yondashuv kabi diagnostik mezonlardan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Ushbu mezonlarning aniq ko'rsatkichlar asosida belgilanishi ta'lim oluvchilarning rivojlanish darajasini obyektiv baholash va ber. Shuningdek, tajriba va nazorat guruhlarini natijalarini qiyosiy o'rganish qo'llanilgan metodikaning samaradorligini aniqlashning muhim sharti hisoblanadi. Bunda yakuniy natijalar bilan bir qatorda, ta'lim oluvchilarning boshlang'ich va yakuniy ko'rsatkichlari o'rtasidagi rivojlanish dinamikasini hisobga olish tadqiqot natijalarining ishonchliligini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

- [1] Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: O'zbekiston yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg'armasi nashriyoti, 2006.
- [2] Ishmuhammedov R.J., Abduqodirov A.A., Pardaev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Iste'dod, 2008.
- [3] Tolipov O'Q., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: Fan, 2006.
- [4] Sayidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Moliya, 2003.
- [5] Ochilov M. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Qarshi: Nasaf, 2000.
- [6] Babanskiy Yu.K. Optimizatsiya protsessi obucheniya. – Moskva: Pedagogika, 1982.
- [7] Bespalko V.P. Slagaemye pedagogicheskoy texnologii. – Moskva: Pedagogika, 1989.
- [8] Selevko G.K. Sovremennye obrazovatelnye texnologii. – Moskva: Narodnoe obrazovanie, 1998.
- [9] Podlasiy I.P. Pedagogika. – Moskva: Yurayt, 2013.
- [10] Kuzmina N.V. Professionalizm lichnosti prepodavatelya i mastera proizvodstvennogo obucheniya. – Moskva: Vysshaya shkola, 1990.